

ARKADAŞI OLMAK MI? EBEVEYİNİ KALMAK MI?

Anne - baba - çocuk ilişkisinin son yıllarda hızlı bir değişim içerisine girmiş olduğu gözleniyor. Hızla gelişen dünya ile hayata bakış açıları her geçen gün geliyor ve yeni bakış açıları, yeni kavramlar giriyor hayatımıza. Geçmişle günümüze baktığımızda ailedeki iletişimde de gözle görülür farkların olduğu kaçınılmaz bir gerçek. Eski ve yeni ebeveyn modeli çatışmasından bahsedebileceğimiz bu noktada günümüzün anne babaları sadece otorite simgesi olmak yerine çocuklarıyla samimi ve sıcak ilişkiler kurabilecekleri bir ilişki tercih ediyorlar.

Bu yaklaşımlar anne babaların kafasını oldukça meşgul eden şu soruyu akla getiriyor:

"Çocuğumun arkadaşı mı yoksa ebeveyni mi olmalıyım? Aradaki dengeyi nasıl sağlayacağım."

Çocukluk döneminde anne babalar çocuklarıyla iletişimde fazla sorun yaşamadıklarını söyleseler de aynı durum çoğu zaman ergenlik döneminde çocukları olan ebeveynler için geçerli olamıyor. Ergenlik döneminde bir çocuğunuz mu var?

Sizler bu süreçte çocuğunuza nasıl davranacağınız konusunda birçok ikilem yaşarken çocuğunuz da büyümek ve çocuk olmak arasında ki geçiş döneminin gelgitlerini yaşamaya başlamış oluyor.

Ergenlik döneminin iki temel özelliği vardır: Birincisi hızlı bir psikolojik ve fizyolojik gelişim; ikincisi ailenin etki alanından çıkarak akranlarının etki alanına giriş. Gerek hızlı bedensel gelişim gerekse akranlardan etkilenme ergenin davranışlarında değişikliğe yol açacaktır. Bu sebeple ailelerin bu gelişmeye hazırlıklı olmaları, çocuklarına karşı sert ve katı bir tutum izlemelerini engelleyebilecektir.

Sizler şimdiye kadar çocuklarınızdan görmediğiniz tepkilerle, davranışlarla karşılaşmaya başlamış olabilirsiniz. Bazen öfkeyle karşınıza dikilen, size meydan okuyan, nereye gittiği hakkında size bir şey söylemek istemeyen, yaptıklarınızı beğenmeyip sürekli eleştiren, sadece kendi doğrularına inanan, sizin inanç ve değerlerinizle çatışan bir genç var artık karşınızda. Peki, sizler anne baba olarak bu tip problemlerle karşılaştığınızda onu kendi istekleriniz doğrultusunda mı yönlendirmeye çalışıyorsunuz?

Gözdağı mı veriyorsunuz? Kendi gençliğinizden örnekler verip kıyaslama mı yapıyorsunuz? Eleştiriyor ve yargılıyor musunuz? Ya da ne yaparsa yapsın göz ardı mı ediyorsunuz? Tamamen kendi kurallarının geçerli olduğu bir ortam oluşturmaya izin mi veriyorsunuz?

Bu sorulara verilen "evet" yanıtı anne - baba - çocuk arasındaki iletişimi koparma noktasına getirebilir. Verilen emirler ve yönlendirmeler, çocuğunuza kendi duygu ve düşüncelerinin önemli olmadığını anlatır ve kabullenilmediği düşüncesine kapılabilir.

Verilen gözdağı ise çocuğunuzu ürkek ve içe kapanık yapabilir. Kendinizle yaptığınız kıyaslamalarda çocuğunuz yetersizlik ve suçluluk duygusu hissedebilir. Tüm çözüm önerilerini sizin bulmanız onu pasifleştirebilir ve hayatı boyunca başka bir kişiden kendisine yol çizmesini bekleyebilir.

Uyulması gereken kuralları göz ardı edip sadece kendi istediği şekilde davranmasına izin vermeniz ileride gireceği ortamlara adapte olamamasına, sosyal ilişki kuramamasına neden olabilir. Peki, anne baba olarak ne yapılırsa çocuk ve ebeveyn arasındaki ilişki sağlıklı bir şekilde ilerler. Öncelikle ergen artık çocuk değildir ama henüz bir genç de değildir. Bedensel olarak hızla gelişen ergenler giderek yetişkin görünümüne girse de ya da yetişkin gibi davranışlar sergilemeye çalışsa da henüz yaptıklarının sorumluluğunu alma, ilerisini görme yeteneğine sahip değildir.

Dönemlerinin en büyük stresi kimlik arama problemidir. Bağımsız olma isteğinin yanında bağımsızlığın getirdiği sorumluluk bu yaş grubunda ciddi bir ikileme neden olur. Çünkü ergen bağımsız olmak istemekte ancak bağımsızlığın gerektirdiği sorumluluğa hazır bulunmamaktadır. Sonucunu düşünmeden sadece o an doğru olacağına inandıkları için o şekilde davranırlar ve genellikle de bu noktada ebeveynleriyle çatışırlar. Arkadaşlarının çok fazla öneme sahip olması hatta bazen anne babadan önce gelmesi de bu yüzdendir. Çünkü arkadaşlarına hesap vermezler, arkadaşları eğlencelidir, yaptıklarını, dağınıklığını, plansızlığını önemsemezler ki büyük ihtimalle aynı dili konuşup aynı pencereden baktıklarını düşünüyorlardır. Peki, aile iletişim kurabilmek için çocuğu ile arkadaş mı olmalıdır?

Ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkide arkadaş olmaya çalışmak aslında büyük bir hatadır. Çünkü ikilem yaşayan çocuk bu dönemde hayatının hiçbir döneminde olmadığı kadar yoğun bir şekilde "rehberliğe" ihtiyaç duyar. Arkadaş yakınlığındaki ilişki anne baba kavramını ortadan kaldıracığı gibi bu kavramın çocuk üzerindeki getirilerini de olumsuz yönde etkileyebilecektir. Anne ve babasını arkadaş olarak gören çocuk yaptığınız rehberliğe ihtiyaç duymayacak hatta bu rehberliği ciddiye almayacaktır.

Hayatın her evresinde belirli kuralların olduğu bilincinden sıyrılıp sadece kendi bildiğini yapacaktır. Anne baba olarak otoritenizi hangi temele dayandıracağınız çok önemli. Otoritenizin dayandığı temel "güç" olabilir. Böyle

bir otoritenin araçları ceza, ödül, korkutma ve tehdittir. Bu araçları kullanmanız çocuğunuzun size yani otoriteyi kullanana mesafe koymasına neden olur ve sizden uzaklaşır. Otoritenizin dayandığı temel "bilgi" olabilir. Bilgiye dayanan otoritenizin aracı bilgi, anlayış ve hoşgörüdür ki bu yaklaşım çocuğunuzu size yakınlaştırır. Genel çerçeveden de bakıldığında arkadaş olmadan da çocuğunuzla etkili bir iletişim ortamı sağlayabilirsiniz. Ebeveyn olarak onun yaşadığı gelgitleri anladığınızı, O'nu anladığınızı her şekilde göstermeniz çok önemliken bunu arkadaşları gibi değil anne babası olarak yapmalısınız.

Çocuğunuzun istekleri, ilgisi ve ihtiyaçları doğrultusunda ortak kuralların konulduğu bir ortam yaratmaya çalışabilirsiniz. Sizi arkadaşları gibi görmesi çocuğunuzun kuralları uygulamasında sorun yaratabilir. Çünkü arkadaş ortamlarında kurallar yoktur ve aynı koşulların evde de olabileceğini düşünecektir.

Çocuğunuzun kendi koyduğunuz hedeflere değil, yönlendirme olmadan rehberlik ederek onun kendi hedefini bulmasına yardımcı olabilirsiniz. Sizin anlama isteğinizin onun tarafından anlaşılması olduğundan emin olmalısınız. Çocuğunuza "senin ne hissettiğini tamamen anlıyorum" demeniz onu hafife aldığınız ya da aceleci bir çözüm yoluna kaçtığınız düşüncesi doğurabilir. Ebeveyn olarak onun fikirlerini önemseydiğinizi göstermeniz çocuğunuzda sadece arkadaşları tarafından değil annesi ve babası tarafından da anlaşıldığı inancını oluşturabilecektir. Onu anlayabilmeniz için gerçekten zamana ihtiyacınız olduğunu unutmayın.

Çocuğunuzu dinlerken kendi ergenlik dönemimize gitmeye çalışıp empati kurabilirsiniz. Unutmamak gerekir ki çocuğunuz hiç yetişkin olmadı ama siz ergen bir çocuk oldunuz.

Çocuğunuzu kendi fikirlerinin de değer gördüğünü ve ailesinin her zaman yanında olduğunu bilmesini sağlayabilirsiniz. Bunun için de O'nu yargılamadan dinlemelisiniz. Etkili bir iletişimin kurulması için temel nokta aile fertlerinin birbirlerine karşı dürüst olmaları ve sevgi sözcüklerini birbirlerine karşı kullanmaktan kaçınmamalıdır. Bazen davranışlarla sevgimizi ve ona verdiğimiz değeri gösterdiğimizi düşünsek te hatta emin olsak da çocuklar sizin ağzınızdan çıkacak kelimelere daha çok dikkat ederler. "Seni Seviyorum" cümlesi yapacağınız birçok davranıştan daha etkili olacaktır.

Anne baba olarak tutarlı bir şekilde hareket etmeniz, çocuğunuza sevginizi sözlü ve davranışsal olarak göstermeniz, onu yargılamamanız, anlamaya çalışmanız, ona zaman ayırmanız ve değerli olduğunu hissettirmeniz ergenlik sürecindeki ebeveyn- çocuk ilişkisi çatışmalarını en aza indirecektir. Bu süreçte de arkadaşı olmak yerine yine anne ve babası kalarak sağlıklı bir iletişim içerisinde olabileceksiniz. Çocuğunuzun hayatı boyunca birçok arkadaşının olacağını fakat anne ve babasının ise sadece sizlerin olacağını unutmamalısınız.

Kaynaklar:

www.pdrservisi.com

www.turkpsikolojidergisi.com

